

Riksförbundet BRIS

Karlavägen 121

115 26 Stockholm

Tel: 08-59 88 88 00

Fax: 08-59 88 88 01

YTTRANDE

2005-09-02

Justitiedepartementet

Enheten för familjerätt och allmän

förmögenhetsrätt

103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet av 2002 års vårdnadskommitté - Barnets bästa, föräldrars ansvar – SOU 2005:43

INLEDNING

Riksförbundet BRIS (nedan BRIS) har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade betänkande. Nedan anges betänkandet som ”Utredningen”. BRIS har valt att inte yttra sig över alla delar i Utredningen och det innebär att BRIS accepterar Utredningens resonemang och förslag i de delar som utelämnats.

BRIS verksamhetsår avslutas alltid med en skriftlig rapport som beskriver den information som inkommit från barn och ungdomar (företrädesvis i åldern under 18 år). Nedan används återkommande begreppet barn eller barnet för både barn och ungdomar i överensstämmelse med definitionen i artikel 1 i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (nedan ”Barnkonventionen”)

BRIS försöker alltid, så långt det är möjligt, att använda den information som inkommer från Barn i samband med organisationens remissarbete. Föreliggande yttrande baseras bland annat på den underliggande informationen i BRIS-rapporten för verksamhetsåret 2004 (nedan återgiven som "BRIS-rapporten"), se **Bilaga 1**. För att ge uttryck för den information barn lämnar till BRIS återges några exempel på sådan information i **Bilaga 2**.

Yttrandet följer i övrigt Utredningens disposition och rubriksättning.

SAMMANFATTNING

- BRIS välkomnar Utredningens förslag att det i framtiden skall vara enbart och uteslutande barnets bästa ur ett barnperspektiv som skall bli avgörande för alla beslut som rör vårdnad, boende och umgänge och att besluten skall grundas på en helhetsbedömning.
- BRIS delar Utredningens bedömning och tillstyrker förslaget att det inte skall vara möjligt att besluta om gemensam vårdnad om den ena föräldern motsätter sig sådan och till grund för sin inställning kan lägga fram väl grundade argument och skäl för varför gemensam vårdnad inte bedöms fungera. Om dessa skäl innebär att det ur ett barnperspektiv inte bedöms vara bäst för barnet med gemensam vårdnad, skall ett sådant beslut inte fattas. Det är dock viktigt att domstolen stöder sitt beslut på en välgrundad utredning om det enskilda barnets situation och att barnet alltid får en möjlighet att själv redovisa sina åsikter.
- BRIS tillstyrker Utredningens förslag att domstolarna skall få besluta om gemensam vårdnad endast om det kan antas att föräldrarna kan samarbeta i frågor som rör barnet. BRIS anser att det är mycket viktigt med ett lagstöd som understryker att föräldrarna har ett ansvar för att samarbeta i frågor kring barnet. Detta är en grundläggande skyldighet för föräldrarna att samarbeta. Men är det på det sättet att det i ett enskilt fall visar sig att föräldrarna inte kan samarbeta måste domstolen ha möjlighet att, med stöd av lag, besluta om det som är bäst för barnet.

- BRIS välkomnar Utredningens förslag att gemensam vårdnad bör vara utesluten när våld inom familjen förekommer men samtidigt önskar BRIS framställa ett önskemål om att den slutliga lydelsen måste bli tydligare och innebära att våld inom familjen alltid ska innebära att den gemensamma vårdnaden kan upphöra.
- BRIS tillstyrker Utredningens förslag att en vårdnadshavare, som avsiktligt dödat den andra föräldern, i princip alltid skall skiljas från vårdnaden. Beroende på omständigheterna kring brottets uppkomst (exempelvis nödvärnssituationer eller liknande) kan det naturligtvis finnas undantagsfall där ett Barn känner trygghet med den brottsutövande föräldern. Men huvudprincipen skall vara att vårdnaden upphör men med möjlighet för domstolen att besluta på annat sätt.
- BRIS anser det ytterst beklagligt att Utredningen, som antagit namnet ”2002 års vårdnadskommitté”, och som haft i uppdrag att utvärdera 1998 års reform om vårdnad, boende och umgänge, inte kommer med någon lösning inom det område, som ur ett barnperspektiv, egentligen är kärnpunkten för hela Utredningens arbete. För Barn, som bor med föräldrar som inte kan komma överens om för barnet viktiga och avgörande frågor, innebär Utredningens avsaknad av förslag i denna del, att barnperspektivet helt tappats bort. Det är just dessa olösta frågor som barn lider av och som de försöker finna svar på när föräldrarna inte kommer överens. BRIS kan enbart framföra sin besvikelse över detta tomrum i Utredningen! Samtidigt uppmanar BRIS lagstiftaren att skyndsamt starta en ny utredning med enda inriktning och syfte att komma med förslag på hur bestämmanderätten mellan föräldrarna ska regleras för att tillgodose barns behov och deras rättigheter i de fall föräldrarna inte kan komma överens.
- BRIS tillstyrker Utredningens förslag att ett beslut om barnets boende enbart skall grunda sig på vad som är bäst för det enskilda barnet.
- BRIS tillstyrker Utredningens förslag om att barnets möjligheter att träffa den förälder det inte bor hos skall utgå ifrån att det är barnets rättigheter och inte förälderns rättigheter som skall vara styrande. Ett domstolsbeslut om att ett barn kan träffa den förälder det inte bor hos måste uteslutande utgå från barnets bästa och utifrån en samlad bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

- BRIS tillstyrker Utredningens förslag att det är konsekvenserna av föräldrarnas handlande och betydelsen därav för barnets bästa som skall vara avgörande.
- BRIS tillstyrker att de personer som utses av socialnämnden efter ett domstolsavgörande skall benämnas umgängesstöd. Vidare att domstolen skall ha möjlighet att besluta om sådant umgängesstöd endast när ett barnet bedöms vara i behov av ett sådant umgängesstöd. BRIS anser att det är viktigt att socialnämnden bereds tillfälle att yttra sig innan domstolen fattar sitt beslut.
- BRIS konstaterar att barn i Sverige i grunden saknar talerätt avseende de rättigheter som berör dem själva i mål om vårdnad, boende och umgänge. BRIS tillstyrker ändå Utredningens förslag på att det är socialnämnden som skall verka för att en åtgärd enligt domstolens beslut kommer till stånd.
- BRIS tillstyrker Utredningens förslag på att det införs en möjlighet för domstolen att förordna om en annan kontakt än direkt umgänge mellan barnet och en förälder eller annan närstående. Men utgångspunkten måste vara att det är barnets behov av sådan kontakt som blir styrande och vägledande. Det enskilda barnets egna åsikter måste vara avgörande om föreslagna kontakter skall genomföras eller inte.
- BRIS delar Utredningens bedömning att endast socialnämnden skall vara behörig att föra talan om barnets rätt att träffa en annan närstående än sina egna föräldrar. Men även här måste understrykas att det är fråga om en rättighet för det enskilda barnet att träffa närstående och inte de närståendes rättigheter.
- BRIS tillstyrker Utredningens förslag som innebär ett förtydligande för domstolen och socialnämnden vid bedömningen av vad som är bäst för barnet och att man skall fästa vikt vid risken att barnet far illa. BRIS ställer sig särskilt positiv till att förslaget innebär att också våld mot någon annan familjemedlem skall finnas med i bedömningen.
- BRIS anser att lagtexten skall innehålla begreppet ”barnets åsikter” i stället för Utredningens förslag ”barnets inställning”. Enligt BRIS återspeglar ”barnets åsikter”

Barnkonventionens definition på ett mer korrekt sätt och begreppet innebär också mindre risk för tolkningsproblem i den praktiska tillämpningen i domstolarna.

- BRIS tillstyrker Utredningens förslag att en huvudregel införs som innebär att alla barn skall få en möjlighet att komma till tals och att deras åsikter skall beaktas. BRIS välkomnar särskilt förslaget på att även yngre barn alltid skall få möjligheten att komma till tals och kunna påverka sin situation.
- För BRIS är det en självklarhet att alla barn skall få komma till tals och uttrycka sina åsikter i anslutning till att deras föräldrar genomgår samarbetsamtal och BRIS tillstyrker förslaget. Dock med den reservationen att ”barnets inställning” ersätts med ”barnets åsikter”. BRIS tillstyrker förslaget till en huvudregel som innebär att barn får möjlighet till ett barnsamtal innan socialnämnden godkänner ett avtal mellan föräldrarna.
- Med hänvisning till att Utredningens förslag innebär att barn inte får någon formell talerätt i mål om vårdnad, boende och umgänge är det ytterst viktigt att barnet får en möjlighet att framföra sina åsikter även under socialnämndens snabbutredning. BRIS tillstyrker förslaget men vill understryka vikten av att denna rättighet också måste fungera i praktiken för att det skall bli fråga om en reell rättighet för barnet.
- BRIS tillstyrker således, med undertryck, vikten av att kompetensen hos utredarna är viktig för att en utredning skall hålla hög kvalitet och tillgodose barnets bästa. Utbildning och uppdaterat handlägningsstöd till dem som utreder vårdnadsärenden måste tillhandahållas kontinuerligt och utredaren måste alltid träffa och samtala med barnet, på barnets villkor, i större utsträckning än vad som sker i dag.
- BRIS anser att fördelarna med att få stöd och hjälp via samarbetsamtal kring ekonomiska frågor överväger nackdelarna och därför skall föräldrarna också få hjälp och stöd rörande barnets försörjning.
- BRIS tillstyrker förslaget att socialnämnden alltid skall ha ett samtal med föräldrarna och barnet innan den avger snabbupplysningar till domstolen. En sådan ordning är av stor vikt för att domstolen skall få ett så bra beslutsunderlag som möjligt.

- BRIS är av den uppfattningen att den ansvarige utredaren hos socialnämnden skall ha en skyldighet att lämna en rekommendation till beslut till domstolen innan ett mål slutligt avgörs och tillstyrker således förslaget. Rekommendationen måste också innehålla en redogörelse över barnets situation samt en beskrivning (barnkonsekvensbeskrivning) över vilka följder som kan inträda för barnet om domstolen efterföljer rekommendationen.
- BRIS tillstyrker förslaget med sekretessbrytande regler för att inhämta information från andra socialnämnder.
- BRIS tillstyrker förslaget med att domstolen skall vara aktivt ledande så att ett mål förs framåt och att huvudregeln skall vara att man alltid skall ta upp frågan om en samförståndslösning i frågor om vårdnad, boende och umgänge. Men det är viktigt att frågan alltid tas upp med utgångspunkt från principen om barnets bästa. Även här skall den avgörande faktorn vara att samförståndslösningen uteslutande måste vara bra för barnet för att en sådan lösning skall kunna accepteras.
- BRIS anser att medlingsinstitutet är positivt och tillstyrker förslaget om att domstolen skall kunna uppdra åt en medlare att söka en lösning mellan föräldrarna.
- BRIS tillstyrker förslaget att domstolarna skall kunna förordna om intermistiska prövoperioder men motsätter sig den föreslagna begränsningen att sådana beslut endast får tas ”om det finns beaktansvärda skäl” som talar för ett sådant beslut.
- BRIS anser, liksom Utredningen, att det inte skall göras någon inskränkning i rätten att ompröva ett vårdnadsavgörande.
- BRIS avstyrker förslaget på att det skall krävas prövningstillstånd för att ett mål om vårdnad, boende eller umgänge skall prövas i hovrätt. Ett sådant förslag är inte i överensstämmelse med principen om barnets bästa eftersom BRIS tolkar detta begrepp på så sätt att det inte skall finnas några begränsningar i rätten att överklaga mål där barn berörs.

- BRIS välkomnar förslaget på att det skall ställas större krav på erfarenhet och kompetens hos de domare som skall arbeta med mål rörande vårdnad, boende och umgänge samt verkställighet och överflyttning.
- BRIS delar Utredningens bedömning att det ur ett barnperspektiv är viktigt med en skyndsam handläggning och tillstyrker att verkställighetsprocessen renodlas till att omfatta endast invändningar mot verkställighet som tar sikte på själva genomförandet av verkställigheten. BRIS tillstyrker också förslaget att endast ett tillfälligt hinder kan utgöra verkställighetshinder. BRIS anser också att det, ur ett barnperspektiv, är positivt att allmän domstol skall ansvara för prövningen.
- BRIS avstyrker utredningens förslag på att ta bort möjligheten till medling i mål om verkställighet. Mål om verkställighet kan innehålla många svåra situationer av olika slag och i sådana svåra situationer kan medlingen utgöra ett humant alternativ till lösning vid en jämförelse med de tvångsmedel som i sista hand kan bli tillämpliga. Om det finns en minsta chans att tvistande föräldrar kan nå en lösning med hjälp av medlingsinstitutet är det viktigt att denna möjlighet inte försvinner.
- BRIS grundläggande inställning är att tvångsmedel genom vite eller hämtning av polis i grunden inte kan anses utgöra en åtgärd som är bra för ett barn. Men om det är på det sättet att den ena föräldern motsätter sig ett beslut av allmän domstol så måste det finnas ett verktyg för samhällets reaktion.
- Angående kostnads- och konsekvensanalys anser BRIS att Sverige har en skyldighet att, oavsett ökad kostnadsbelastning, genomföra de förändringar Utredningen föreslår.

3 Barnet i fokus

3.2 Barnets bästa

BRIS välkomnar och tillstyrker Utredningens förslag att det i framtiden skall vara enbart och uteslutande barnets bästa ur ett barnperspektiv som skall bli avgörande för alla beslut som rör vårdnad, boende och umgänge och att besluten skall grundas på en helhetsbedömning.

Även om förslaget inte innebär någon förändring mot vad som gäller idag är det enligt BRIS mycket viktigt att lagstiftaren understryker att det uteslutande är barnets bästa som skall stå i centrum. Det är en positiv tillskärpning och domstolarna får en tydlig ram att förhålla sig till i samband med mål om vårdnad, boende och umgänge.

Med hänvisning till vad som framgår av BRIS-rapporten (Bilaga 1) uppgick ämnet familjekonflikter till 19 % av det totala antalet kontakter BRIS hade under verksamhetsåret 2004. Det innebär att 4 145 Barn hörde av sig till BRIS och lämnade information om de områden som ligger till grund för Utredningens arbete. Mot bakgrund av att det är ett stort problemområde för de barn som kontaktar BRIS, och mot bakgrund av det svåra i att definiera vad som är barnets bästa, hade det varit positivt om Utredningen på något sätt försökt att analysera eller beskriva vad som, utifrån barnperspektiv, är att anse som barnets bästa i frågor om vårdnad, boende och umgänge. Avslutningsvis anser BRIS att den föreslagna lagtexten på ett tydligare sätt återger de rättigheter som framgår av artikel 3 i Barnkonventionen.

4 Vårdnad

4.2 Gemensam vårdnad mot en förälders vilja

4.2.1 Bedömningen av när gemensam vårdnad är till barnets bästa skall vara nyanserad och inte bygga på presumtioner

För BRIS är det en självklarhet att det enbart och uteslutande skall vara barnets bästa ur ett barnperspektiv som skall vara avgörande för vilken vårdnadsform som skall gälla för barnet. Men det är också viktigt att understryka vikten av den helhetsbedömning som måste göras i varje enskilt fall och att bedömningen innehåller en samlad beskrivning över det enskilda barnets behov och särskilda omständigheter. För att det ska bli möjligt måste varje enskilt barn, som hamnar i en intressekonflikt, erbjudas reella möjligheter att få framföra sina åsikter om hur de upplever sin egen situation. BRIS har många kontakter med barn och vi kan med kraft understryka barns dilemma i de fall där gemensam vårdnad föreligger men där föräldrarna inte kan komma överens i vissa frågor. Till detta kommer barns egen ”rättslösa” ställning eftersom de själva saknar talerätt i frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Mot bakgrund av det som framförs ovan delar BRIS Utredningens bedömning och tillstyrker förslaget att det inte skall vara möjligt att besluta om gemensam vårdnad om den ena föräldern motsätter sig det och till grund för sin inställning kan lägga fram väl grundade argument och skäl för varför gemensam vårdnad inte bedöms fungera. Om dessa skäl innebär att det ur ett barnperspektiv inte bedöms vara bäst för barnet med gemensam vårdnad, skall ett sådant beslut inte fattas. Det är dock viktigt att domstolen stöder sitt beslut på en välgrundad utredning om det enskilda barnets situation och att barnet alltid får en möjlighet att själv redovisa sina åsikter.

4.2.2 *Samarbetssvårigheter*

BRIS tillstyrker Utredningens förslag att domstolarna skall få besluta om gemensam vårdnad endast om det kan antas att föräldrarna kan samarbeta i frågor som rör barnet. BRIS anser att det är mycket viktigt med ett lagstöd som understryker att föräldrarna har ett ansvar för att samarbeta i frågor kring sitt barn. Detta är en grundläggande skyldighet för föräldrarna och är det på det sättet att det i det enskilda fallet visar sig att föräldrarna inte kan samarbeta måste domstolen ha möjlighet att, med stöd av lag, besluta om det som är bäst för ett Barn.

Med hänvisning till BRIS mångåriga kontakter med barn önskar vi avslutningsvis helt kort bekräfta att stora samarbetssvårigheter mellan föräldrarna ofta innebär att barnet genomgår stort lidande och att det vid sådana förhållanden inte är till barnets bästa att vårdnaden är gemensam. Men samtidigt är det viktigt att det måste vara fråga om konkreta och svåra samarbetssvårigheter och inte oenighet i mindre detaljfrågor som föräldrarna bör kunna lösa genom samarbetsamtal.

4.2.3 *Familjevåld*

BRIS grundläggande inställning är alltid, och har alltid varit, att ett barn under inga förhållanden skall behöva acceptera eller riskera att utsättas för våld, övergrepp eller någon annan kränkande behandling av sina föräldrar. Barnet skall heller inte behöva acceptera att någon annan familjemedlem blir utsatt för sådana handlingar. Om sådana förhållanden finns inom en familj föreligger en situation som enligt BRIS inte är förenligt med barnets bästa. Våld inom familjen innebär alltid en hälso- och skaderisk för barnen. Både när de själva utsätts eller tvingas bevittna att andra familjemedlemmar utsätts för sådana handlingar. Det är därför viktigt med en klar och

tydlig huvudregel i den nya lagstiftningen samt att förarbetena ger ett tydligt stöd för domstolen att tolka lagregeln.

Utredningens förslag till ny lydelse (FB 6 kap 2a § 2 stycket) anger allmänt att det skall *”fästas särskild vikt vid risken för att barnet far illa genom att barnet, eller någon annan familjemedlem, utsätts för övergrepp, olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars behandlas kränkande, samt barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna”*. BRIS är rädd för att den föreslagna lydelsen i den praktiska tillämpningen inte ger tillräckligt stöd för domstolarna att ge uttryck för att våld inom familjen inte accepteras och att förekomsten av våld inom familjen kan innebära att gemensam vårdnad blir utesluten. BRIS tillstyrker ändå Utredningens förslag att gemensam vårdnad bör vara utesluten när våld inom familjen förekommer men samtidigt önskar BRIS framställa ett önskemål om att den slutliga lydelsen måste bli tydligare och innebära att våld inom familjen alltid ska innebära att den gemensamma vårdnaden kan upphöra.

BRIS önskar vidare understryka att det ur det enskilda barnets synvinkel oftast inte står klart vilken våldsnivå som är skadlig eller mindre allvarlig. Våld, som objektivt sett är mindre allvarligt, kan vara lika skadligt för barnet som grövre våld och andra kränkningar. Barn kan själva inte ofta avgöra vad som är allvarligt eller inte och de kan ha svårt för att förstå vad det är som händer och de vet inte vad som är normalt för andra barn. Många gånger får BRIS information om att barnen utsatts för både våld och kränkningar under en lång tid och det är först i äldre åldrar som de förstår vad de varit utsatta för. Inte sällan handlar sådan information om mindre allvarliga våldshandlingar eller kränkningar. Men eftersom de varit utsatta en längre tid har det blivit ett normalt förhållande för det enskilda barnet. Det är därför BRIS vill markera att förekomsten av våld inom familjen skall innebära en risk för att gemensam vårdnad anses utesluten.

BRIS har förståelse för domstolarnas framtida svårigheter att bedöma om våld har förekommit eller inte och hur våldet påverkar varje enskilt barn och hur skadligt det kan anses vara. Det är mot denna bakgrund viktigt med en tydlig regel som tar ställning mot våld inom familjen med följderna i vårdnadsfrågan. Samtidigt är det mycket viktigt att både domstolar och de ansvariga inom socialtjänsten bygger upp ett system som innebär att samtliga omständigheter utreds med noggrannhet innan en förändring i vårdnadsfrågan beslutas. Särskilt viktigt är det då att skapa en

förtroendefull arena för barnet med möjlighet att berätta om sina egna upplevelser i den aktuella familjesituationen.

Avslutningsvis tillstyrker BRIS Utredningens förslag att en vårdnadshavare, som avsiktligt dödat den andra föräldern, skall skiljas från vårdnaden. Beroende på omständigheterna kring brottets uppkomst (exempelvis nödvärnssituationer eller liknande) kan det naturligtvis finnas undantagsfall där barnet känner trygghet med den brottsutövande föräldern. Men huvudprincipen skall vara att vårdnaden upphör men med möjlighet för domstolen att besluta på annat sätt.

4.3 Automatisk prövning av vårdnadsfrågan m.m.

BRIS välkomnar Utredningens tankar om att samhället skall agera mer skyndsamt och med kraft till stöd för utsatta barn. Alla resurser som kan tillföras och som förbättrar utsatta barns situation är bra ur ett barnperspektiv. Samtidigt är det på det sättet att den prövning som Utredningen föreslår redan har stöd i dagens lagstiftning där socialtjänsten (11 kap 1 § SOL) måste agera skyndsamt om de får kännedom om förekomsten av familjevåld etc. Mot bakgrund av detta är det oklart för BRIS om Utredningens förslag innebär ett förtydligande av gällande rätt eller förändring av reglerna.

4.4 Vårdnadens innebörd, bestämmanderätten

4.4.4 Konsekvenserna för barnet om föräldrarna inte enas

BRIS önskar understryka barnets dilemman när föräldrarna inte kommer överens. Det görs bäst genom några korta exempel på vad barn förmedlar till oss avseende vissa områden som Utredningen behandlar, se Bilaga 2.

4.4.5 Reglerna om bestämmanderätten bör inte ändras

BRIS anser det ytterst beklagligt att Utredningen, som antagit namnet ”2002 års vårdnadskommitté”, och som haft i uppdrag att utvärdera 1998 års reform om vårdnad, boende och umgänge, inte kommer med någon lösning inom det område, som ur ett barnperspektiv, egentligen är kärnpunkten för hela Utredningens arbete. För barn, som bor med föräldrar som

inte kan komma överens om för barnet viktiga och avgörande frågor, innebär Utredningens avsaknad av förslag i denna del, att barnperspektivet helt tappats bort. Det är just dessa olösta frågor som barn lider av och som de försöker finna svar på när föräldrarna inte kommer överens. BRIS kan enbart framföra sin besvikelse över detta tomrum i Utredningen! Samtidigt uppmanar BRIS lagstiftaren att skyndsamt starta en ny utredning med enda inriktning och syfte att komma med förslag på hur bestämmanderätten mellan föräldrarna ska regleras för att tillgodose barnets behov och deras rättigheter i de fall enighet inte kan träffas.

BRIS grundläggande inställning är att föräldrar har skyldighet att se till sina barns bästa oavsett om vårdnaden är gemensam eller inte. Det ansvaret föreligger framför allt när gemensam vårdnad föreligger och föräldrarna bor tillsammans men också när gemensam vårdnad föreligger trots att föräldrarna inte bor tillsammans. Men detta innebär enligt BRIS inte att innehållet i vårdnadsansvaret eller bestämmanderätten måste se likadan ut i de fall föräldrarna bor tillsammans som i de fall föräldrarna inte bor tillsammans. Den viktigaste utgångspunkten är enligt BRIS, liksom Utredningen själva kommer fram till på flera ställen, att avgörande skall vara enbart vad som är bäst för barnet. Med en sådan utgångspunkt är det vår bestämda mening att det är mycket lämpligt att öppna upp för lösningar som innebär att barns behov skall vara i centrum medan innebörden av vårdnaden och bestämmanderätten får träda tillbaka och förändras utifrån varje barns enskilda behov. BRIS hade en förhoppning om att ett förslag på lösning skulle komma fram genom Utredningens arbete, men så blev inte fallet.

5 Boende

5.2 Växelvis boende

BRIS tillstyrker Utredningens förslag att ett beslut om barnets boende enbart skall grunda sig på vad som är bäst för varje enskilt barn.

Utredningen framför i sin bedömning att den grundläggande förutsättningen för att växelvis boende skall vara bra för barnet är att föräldrarna är överens i sakfrågan och praktiskt kan samarbeta i alla de frågor som blir aktuella vid en sådan boendeform. En annan förutsättning för BRIS inställning är att föräldrarna bor i närheten av varandra så att umgänget med kompisar, deltagande i fritidsaktiviteter och andra sociala faktorer inte försämras för det Barn det berör. En

ytterligare förutsättning för BRIS ställningstagande är att varje enskilt barn säkerställs rätten att verkligen få framföra sina egna åsikter om en växelvis boendeform. Utan tillgång till ett barns åsikter är det BRIS bestämda uppfattning att det är omöjligt för domstolarna att bedöma om växelvis boende är en bra eller dålig boendeform.

6 Umgänge

6.2 Umgänge är till för barnet

BRIS tillstyrker Utredningens förslag om att ett barns möjligheter att träffa den förälder det inte bor hos skall utgå ifrån att det är barnets rättigheter och inte förälderns rättigheter som skall vara styrande. Ett domstolsbeslut om att ett barn kan träffa den förälder det inte bor hos måste utslutande utgå från barnets bästa och utifrån en samlad bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

6.3 Umgängessabotage och umgängesvägran

Barnet skall vara i centrum för alla bedömningar kring vad som bra eller mindre bra för de barn som är inblandade i en familjekonflikt. Av naturliga skäl blir det då också aktuellt för domstolen att bedöma föräldrarnas eget agerande och konsekvenserna av handlandet för det barn som berörs.

BRIS tillstyrker Utredningens förslag att det är konsekvenserna föräldrarnas handlande och betydelsen därav för barnets bästa som skall vara avgörande.

6.4 Umgängesstöd och annan lämplig åtgärd

6.4.1 Domstolens bedömning

BRIS tillstyrker att de personer som utses av socialnämnden efter ett domstolsavgörande skall benämnas umgängesstöd. Vidare att domstolen skall ha möjlighet att besluta om sådant umgängesstöd endast när barnet bedöms vara i behov av ett sådant umgängesstöd. BRIS anser

avslutningsvis att det är viktigt att socialnämnden bereds tillfälle att yttra sig innan domstolen fattar sitt beslut.

6.4.2 Socialnämndens formella hantering

BRIS konstaterar helt kort att barn i Sverige i grunden saknar talerätt avseende rättigheter som berör dem själva. BRIS tillstyrker ändå Utredningens förslag på att det socialnämnden som skall verka för att en åtgärd enligt domstolens beslut kommer till stånd.

6.5 Situationer där umgänget ställer särskilda krav

Utredningen föreslår en möjlighet att, efter domstolsbeslut om umgänge, förordna om en särskild åtgärd som socialnämnden måste yttra sig om avseende exempelvis umgängesstöd. I dessa fall skall socialnämnden verka för att umgänget fungerar på det sätt domstolen bestämt.

Socialnämnden ges också en möjlighet att väcka talan om umgänge eller annan kontakt än umgänge mellan barnet och en förälder. BRIS ställer sig frågande till Utredningens förslag i denna del där socialnämnden ges en talerätt i den civilrättsliga processen. Det kan uppstå mycket märkliga situationer där i princip socialnämnden måste påtala för en förälder att väcka talan mot den andra föräldern och att en ny process startar. BRIS anser att förslaget måste genomarbetas ytterligare och en absolut förutsättning för socialnämndens möjligheter att agera måste vara vad som är bäst för barnet.

6.6 Annan kontakt än umgänge

BRIS tillstyrker Utredningens förslag på att det införs en möjlighet för domstolen att förordna om en annan kontakt än direkt umgänge mellan ett barn och en förälder eller annan närstående. Men utgångspunkten måste vara barnets behov av sådan kontakt som är styrande och vägledande för omfattningen och det enskilda barnets egna åsikter måste vara avgörande.

6.7 Närståendes talerätt om umgänge

BRIS delar Utredningens bedömning att endast socialnämnden skall vara behörig att föra talan om Barns rätt att träffa en annan närstående än sina egna föräldrar. Men även här måste det understrykas att det är en rättighet för det enskilda barnet.

7 Risken för att barnet far illa

7.2 Risken för att barnet far illa ska beaktas särskilt

BRIS tillstyrker Utredningens förslag som innebär ett förtydligande för domstolen och socialnämnden vid bedömningen av vad som är bäst för barnet och att man skall fästa vikt vid risken att ett barn far illa. BRIS ställer sig särskilt positiv till att förslaget innebär att också våld mot någon annan familjemedlem måste tas med i bedömningen.

Kommittén mot barnmisshandel (SOU 2001:72) betonade i sin definition av barnmisshandel att sådan misshandel innefattar psykiskt såsom exempelvis att barnet tvingas bevittna våld i sin närmiljö eller leva i en miljö där våld eller hot om våld är ett ofta förekommande inslag. Ur ett barnperspektiv är det även viktigt att den förälder som har drabbats av våld ges möjlighet att slippa samarbeta med en person som hon eller han är rädd för.

BRIS anser att bedömningar av om ett barn riskerar att fara illa alltid ska ske när uppgifter om våld förs fram i tvister om vårdnad, boende och umgänge. Det finns flera rapporter som visar att riskbedömning saknas i allt för många mål vilket inte kan accepteras. För BRIS är det också mycket viktigt att samtliga omständigheter i det enskilda fallet blir tillräckligt utredda utifrån den risk som föreligger för att ett barn skall fara illa. Det måste också utarbetas riktlinjer för hur domstolen och socialnämnden skall agera och arbeta i de fall det framkommer uppgifter om att barn riskerar fara illa.

En avgörande faktor vid sådana här mål är naturligtvis att det skapas förutsättningar för att Barn får komma till tals och verkligen framföra sin version om det förhållande som råder i familjen. Ett Barns berättelse måste väga tungt och beaktas med respekt och uttrycker ett Barn rädsla för att träffa en förälder så måste det ligga på domstolens ansvar att genomföra ytterligare utredning.

8 Barnets rätt att komma till tals och påverka

8.2 Barnets inställning

BRIS erfarenheter är att många barn har mycket bra kontroll över sin egen situation men de känner ofta stor osäkerhet om vad som kommer att hända om det ena eller andra inträffar. Mycket av denna osäkerhet handlar i grunden om att Barn inte har någonstans att vända sig. Om deras föräldrar befinner sig i konflikt är de oftast lojala mot båda och vill inte ta ställning för den ena eller andra eftersom de önskar ha tillgång till båda sina föräldrar. Läger man sedan till att det i vissa fall kan finnas påverkan från båda föräldrarna är det inte svårt att förstå att barnet kan känna sig övergivet när föräldrarna befinner sig under konflikt. Till detta kan sedan läggas att barn inte har någon egen talerätt eller processuell ställning över så viktiga frågor som vårdnad, boende och umgänge. Det är i grunden en brist i det svenska systemet utifrån ett barnperspektiv.

BRIS uppfattning är att barn, med stöd av Barnkonventionens artikel 12 har en absolut rätt att komma till tals. Problemet för barn i Sverige är däremot att det nuvarande systemet inte i tillräcklig grad är anpassat för att barn fritt skall kunna uttrycka sina åsikter på det sätt som föreskrivs i Barnkonventionen. BRIS har vid flera tillfällen påtalat detta men ännu inte fått gehör för sina åsikter. Senast det påtalades var i samband med remissyttrandet över departementspromemorian (Ds 2002:13) om utövandet av barns rättigheter i familjerättsprocesser.

Mot bakgrund av att Utredningen själva kunnat konstatera att barns åsikter inte beaktas i någon större omfattning är det för BRIS förvånande att Utredningen inte fått i uppdrag att belysa detta för barnet positiva institut. Mot bakgrund av det informationsflöde som kommer till BRIS med budskapet att ”ingen lyssnar” och med hänvisning till resultatet av tidigare lagreformer och föreliggande lagreform, som i realiteten innebär att barns rätt att komma till tals inte har någon verkan, efterlyser vi omgående ett nytt ställningstagande och en kompletterande utredning över barns rätt att komma till tals i mål om vårdnad, boende och umgänge. Särskilt mot bakgrund av det material Utredningen själv redovisat.

Utredningen föreslår att man i den nya lagtexten byter ut ”barnets vilja” mot ”barnets inställning” för att tillämpningen av 6 kap 2 b § FB skall bli mer nyanserad. BRIS anser

Utredningens överväganden går åt rätt håll men vill för sin egen del föreslå att lagtexten i stället ändras till ”barnets åsikter”.

Motiveringen för BRIS inställning är först och främst att de två förstnämnda begreppen antyder att barnet alltid har en bestämd vilja eller inställning till ett visst förhållande. Det är inte alltid på det sättet att vad ett barn framför är deras verkliga vilja eller ger uttryck för deras faktiska inställning till något. Det kan exempelvis bero på att barnet blivit påverkat att säga en viss sak utan att det är deras vilja eller inställning. Men det kan också vara så att barnet ger uttryck för något som hos mottagaren uppfattas som att vara barnets vilja eller inställning, men i barnets värld har det i stället varit fråga om att exempelvis lämna ett svar på en fråga som egentligen inte avspeglar barnets vilja eller inställning.

Med hänvisning till det som anförs ovan anser BRIS att lagtexten skall innehålla ”barnets åsikter” i stället för Utredningens förslag ”barnets inställning”. Enligt BRIS återspeglar ”barnets åsikter” Barnkonventionens definition på ett mer korrekt sätt och begreppet innebär inte några tolkningssvårigheter över vad det enskilda barnet verkligen framfört.

8.3 Barns ålder och mognad

BRIS tillstyrker Utredningens förslag att en huvudregel införs som innebär att alla Barn skall få en möjlighet att komma till tals och att deras åsikter skall beaktas och BRIS välkomnar förslaget på att även yngre barn alltid skall få möjlighet att komma till tals och kunna påverka sin situation.

Även om tidigare lagreformer haft som målsättning att barn, både äldre och yngre, visar både Utredningens redovisning och olika rapporter att Barn har svårt att komma till tals och saknar många gånger möjlighet att påverka sin situation i mål om vårdnad, boende och umgänge. Det framkommer också dagligen i BRIS egen verksamhet.

Av förklarliga skäl är det svårare för yngre barn att komma till tals och det är viktigt att den framtida processen skapar möjligheter för alla barn att ge uttryck för sina åsikter i mål om vårdnad, boende och umgänge. För att Sverige skall anses uppfylla Barnkonventionens artikel 12 måste denna rättighet garanteras. Även om det i dag finns lagstöd för att rätten redan finns så

fungerar det inte i praktiken. Det som måste förbättras i dessa delar är framför allt kompetensutveckling hos den personal som arbetar i sådana här mål samt att det utarbetas ett enhetligt metodesystem som anpassas till barns olika åldrar. Vidare är det mycket viktigt att Barn får möjlighet att ta del av de utredningsmaterial som berör det aktuella målet. I dag står i princip utanför alla möjligheter till information om inte deras föräldrar berättar om vad som pågår. Återigen önskar BRIS understryka vikten av att barn får rätt till ett särskilt biträde för att säkerställa sin rätt till information samt bättre möjligheter att framföra sina personliga åsikter. I denna del önskar BRIS även hänvisa till de reservationer och särskilda yttranden som Utredningen redovisar.

8.4 Samarbetsamtal och barnets inställning

För BRIS är det en självklarhet att alla barn skall få komma till tals och uttrycka sina åsikter i anslutning till att deras föräldrar genomgår samarbetsamtal och BRIS tillstyrker förslaget. Dock med den reservationen att ”barnets inställning” ersätts med ”barnets åsikter”. BRIS vill här understryka vikten av att det måste finnas en möjlighet för barn att uttrycka sina åsikter utan att föräldrarna är närvarande. Det kan i vissa fall vara en förutsättning för att ett Barn skall lämna saklig information om hur det upplever sin egen situation.

8.5 Avtal mellan föräldrarna och barnets inställning

BRIS tillstyrker förslaget till en huvudregel som innebär att barn får möjlighet till ett barnsamtal innan socialnämnden godkänner ett avtal mellan föräldrarna. Avseende begreppet ”barnets inställning” hänvisas till vad som framförs ovan.

8.6 Snabbupplysningar och barnets inställning

Med hänvisning till att Utredningens förslag innebär att barn inte får någon formell talerätt i mål om vårdnad, boende och umgänge är det ytterst viktigt att barn får en möjlighet att framföra sina åsikter även under socialnämndens snabbutredning. BRIS tillstyrker förslaget men vill understryka vikten av att denna rättighet också måste fungera i praktiken för att det skall bli fråga om en reell rättighet för barn.

8.7 Vårdnadsutredningar och barnets inställning

Utredningen föreslår att ”kompetensen hos utredarna är viktig för att en utredning skall hålla hög kvalitet och tillgodose barnets bästa. Utbildning och uppdaterat handläggningsstöd till dem som utreder vårdnadsärenden måste tillhandahållas kontinuerligt. De förbättringar som kan göras beträffande vårdnadsutredningar är bl.a. att utredaren träffar och samtalar med barnet, på barnets villkor, i större utsträckning än vad som sker i dag”.

Enligt BRIS är det ovan beskrivna det viktigaste i hela Utredningen eftersom det enligt vår uppfattning aldrig går att fatta ett beslut, som är till för barnets bästa, utan att träffat det enskilda barnet och ta del av barnets åsikter. Med hänvisning till vad som tidigare framförts måste den praktiska tillämpningen fungera i enlighet med de teoretiska rättigheter som framgår av svensk lag och Barnkonventionen. I annat fall uppfyller inte Sverige sina åtaganden enligt Barnkonventionen.

BRIS tillstyrker således, med undertryck, vikten av att kompetensen hos utredarna är viktig för att en utredning skall hålla hög kvalitet och tillgodose barnets bästa. Utbildning och uppdaterat handläggningsstöd till dem som utreder vårdnadsärenden måste tillhandahållas kontinuerligt och utredaren måste alltid träffa och samtala med barnet, på barnets villkor, i större utsträckning än vad som sker i dag.

9 Samförståndslösningar

9.2 Närmare om samförståndslösningar

Det är enligt BRIS viktigt att socialtjänsten intar en aktiv roll kring samarbetsamtalen och både planerar, genomför och följer upp samtalen. Arbetet måste genomföras skyndsamt så att den inblandade familjen inte behöver hamna i en lång väntetid. För att samtalen skall få en positiv effekt måste de genomföras under den tid föräldrarna har behov av stödet.

9.3 Ekonomiska frågor

9.3.1 Samarbetsamtal om barnets försörjning och avtal om underhåll

BRIS anser, liksom utredningen, att det både finns för och nackdelar med att kommunerna skall erbjuda samarbetsamtal avseende barnets försörjning samt att hjälpa föräldrarna med samarbetsamtal. Men samtidigt är det på det sättet att ekonomin många gånger är viktig faktor i relationen mellan föräldrarna. BRIS anser att fördelarna med att få stöd och hjälp via samarbetsamtal kring ekonomiska frågor överväger nackdelarna och därför skall föräldrarna också få hjälp och stöd rörande barnets försörjning.

10. Domstolars och socialnämnders beslutsunderlag

10.2 Snabbupplysningar

BRIS tillstyrker förslaget att socialnämnden alltid skall ha ett samtal med föräldrarna och barnet innan den avger snabbupplysningar till domstolen. En sådan ordning är av stor vikt för att domstolen skall få ett så bra beslutsunderlag som möjligt.

10.3 Vårdnadsutredningar

10.3.1 Allmänt om vårdnadsutredningar

BRIS är av den uppfattningen att den ansvarige utredaren hos socialnämnden skall ha en skyldighet att lämna en rekommendation till beslut till domstolen innan ett mål slutligt avgörs och tillstyrker således förslaget. Men BRIS önskar också göra ett tillägg på så sätt att i de fall en rekommendation lämnas av socialnämnden skall den innehålla en beskrivning över följderna för barnet. Det innebär att rekommendationen måste innehålla en särskild redogörelse över barnet situation samt en beskrivning över följderna (barnkonsekvensbeskrivning) för barnet om domstolen efterföljer rekommendationen.

10.3.2 *Sekretessbrytande regler*

BRIS tillstyrker förslaget med sekretessbrytande regler för att inhämta information från andra socialnämnder.

11 Domstolsprocessen

11.1.1 *Samförståndslösningar vid domstol*

BRIS tillstyrker förslaget med att domstolen skall vara aktivt ledande så att ett mål förs framåt och att huvudregeln skall vara att man alltid skall ta upp frågan om en samförståndslösning i frågor om vårdnad, boende och umgänge. Men det är viktigt att frågan alltid tas upp med utgångspunkt från principen om barnets bästa. Även här skall den avgörande faktorn vara att samförståndslösningen uteslutande bedöms bäst för barnet.

BRIS har stor kännedom om många fall där en samförståndslösning verkar ha träffats för att i själva verket lösa konflikten mellan föräldrarna medan den underliggande tvisten mellan föräldrarna fortfarande finns kvar och skapar oro och problem för de barn som är inblandade. Det är inte en samförståndslösning som enligt BRIS ligger i linje med barnets bästa. En samförståndslösning måste således alltid beakta det enskilda barnets rättigheter såsom möjligheten att framföra sina åsikter och få tillgång till information om vilka följder som inträder för barnet vid en eventuell samförståndslösning mellan föräldrarna. Dessa rättigheter måste tillförsäkras barnet innan domstolen slutligt bekräftar att samförstånd råder mellan föräldrarna. En samförståndslösning skall alltså vara på barnens villkor.

11.1.2 *Medling i mål om vårdnad, boende och umgänge*

BRIS anser att medlingsinstitutet är positivt och tillstyrker förslaget om att domstolen skall kunna uppdra åt en medlare att söka en lösning mellan föräldrarna.

11.4 Interimistiska beslut

BRIS tillstyrker förslaget att domstolarna skall kunna förordna om interimistiska prövoperioder men motsätter sig den föreslagna begränsningen att sådana beslut endast får tas ”om det finns beaktansvärda skäl” som talar för ett sådant beslut.

BRIS anser att interimistiska beslut är ett viktigt verktyg för domstolarna och följderna av sådana beslut är att föräldrarna får ytterligare en möjlighet till eftertanke för att under en tid pröva en viss lösning för att se om den fungerar. Genom att begränsa domstolens möjlighet att fatta sådana beslut anser BRIS att förslaget inte utgår från vad som är bäst för barnet.

11.5 Omprövning

BRIS anser, liksom Utredningen, att det inte skall göras någon inskränkning i rätten att ompröva ett vårdnadsavgörande.

11.6 Prövningstillstånd

BRIS avstyrker förslaget på att det skall krävas prövningstillstånd för att ett mål om vårdnad, boende eller umgänge skall prövas i hovrätt. Ett sådant förslag är inte i överensstämmelse med principen om barnets bästa eftersom BRIS tolkar detta begrepp på så sätt att det inte skall finnas några begränsningar i rätten att överklaga mål där barn berörs.

11.9 Domares kompetens

BRIS välkomnar förslaget på att det skall ställas större krav på erfarenhet och kompetens hos de domare som skall arbeta med mål rörande vårdnad, boende och umgänge samt verkställighet och överflyttning.

BRIS har ända sedan sjuttioalet förespråk att särskilda domstolar skall handlägga mål där barn är inblandade i familjekonflikter och att den ansvariga domarkåren skall besitta en särskild barnkompetens för att få döma i mål där barn är inblandade. De förslag som BRIS tidigare lagt har således varit mer långtgående än den kompetensskärpning som Utredningen föreslår. BRIS

ser det mycket positivt på att Utredningens förslag innebär en specialisering inom domarkåren och att det blir särskilt utsedda domare som skall döma i mål med familjeanknytning.

12 Verkställighet och överflyttning

12.2 Verkställighetsprocessen renodlas

BRIS har under lång tid önskat att verkställighetsprocessen renodlas på ett sådant sätt att man undviker s.k. dubbla processer i flera olika instanser. Motiveringen för inställningen har alltid varit att det aldrig kan anses vara bäst för ett barn att vara inblandade i långdragna processer som ofta, i grund och botten, beror på att barnets föräldrar inte lyckats lösa sina konflikter. I dessa mål blir det ofta fråga om att barnen används som verktyg vilket inte är acceptabelt.

BRIS delar Utredningens bedömning att det ur ett barnperspektiv är viktigt med en skyndsam handläggning och tillstyrker att verkställighetsprocessen renodlas till att omfatta endast invändningar mot verkställighet som tar sikte på själva genomförandet av verkställigheten. BRIS tillstyrker också förslaget att endast ett tillfälligt hinder kan utgöra verkställighetshinder. BRIS anser också att det, ur ett barnperspektiv, är positivt att allmän domstol skall ansvara för prövningen. Avslutningsvis överlämnar BRIS till lagstiftaren att bedöma lämpligheten av att en domare kan komma att döma i mål om båda vårdnad, boende och umgänge samt beslut i verkställighetsfrågor.

12.2.4 Medlingsinstitutet

BRIS avstyrker utredningens förslag på att inte bibehålla möjligheten till medling i mål om verkställighet. Mål om verkställighet kan innehålla många svåra situationer av olika slag och i sådana svåra situationer kan medlingen utgöra ett humant alternativ till lösning vid en jämförelse med de tvångsmedel som i sista hand kan bli tillämpliga. Om det finns en minsta chans att tvistande föräldrar kan nå en lösning med hjälp av medlingsinstitutet är det viktigt att denna möjlighet inte försvinner. Särskilt inte mot bakgrund av att även verkställighetssystemet uteslutande skall utgå vad som är bäst för barnet.

12.8 Tvångsmedel

BRIS grundläggande inställning är att tvångsmedel genom vite eller hämtning av polis i grunden inte kan anses utgöra en åtgärd som är bra för ett barn. Men om det är på det sättet att den ena föräldern motsätter sig ett beslut av allmän domstol så måste det finnas ett verktyg för samhällets reaktion. BRIS delar Utredningens bedömning att de nuvarande tvångsmedlen är tillräckliga. Men BRIS önskar ändå understryka att polishämtning bör användas i yttersta undantagsfall eftersom det för barnet är en mycket ingripande åtgärd.

14 Kostnads- och konsekvensanalys

Av artikel 4 i Barnkonventionen framgår att Sverige förbundit sig att vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa- och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som tillerkänns i konventionen. När det gäller ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter skall Sverige vidta sådana åtgärder med utnyttjande ”till det yttersta av sina tillgängliga resurser”. Med hänvisning till denna förpliktelse anser BRIS att Sverige har en skyldighet att, oavsett kostnadsbelastning, genomföra de förändringar Utredningen föreslår.

Stockholm den 2 september 2005

Göran Harnesk
Generalsekreterare

Olof Hülphers
Föredragande jurist

Bilagor:

1. BRIS-rapporten 2004
2. Exempel från BRIS

Exempel från BRIS

Vårdnad

- Hej.

Jag vill bo hos min pappa men mamma säger att hon bestämmer vem jag ska bo hos...Hon har vårdnaden... Pappa vet vad jag vill men han vill inte bråka. Pappa bor i lappland/västerbotten å mamma å jag bor i Gävleborg/gästrikland. Jag vill ha ett liv med min pappa å mina syskon där! Jag har hela min släkt där oxå. Detta är inte kul. Mamma började gråta när jag berättade att jag ville flytta....Jag vet inte hur jag ska göra..Förslag?? Finns det någon som kan sånt här..?

Boende

- Min mamma & pappa har vart skilda i typ tre år nu. Jag och min brorsa bor hos mamma, vi flyttade med henne vid skilsmässan. Men min brorsa som är 13 år säger att han vill flytta hem till pappa och börjar skolan där. (han börjar högstadiet) Men mamma säger att han inte får det för att den skolan är mkt bättre osv. Pappa tycker att vi ska få bo hos vem vi vill, för det lovade de oss när de skildes. Han skulle typ ta upp detta i familjerätten, men det gick typ bara om mamma gick dit frivilligt. Vem är det som har rätt, mamma eller pappa? Ska min brorsa få flytta eller måste han bo kvar?

- HEJ

Jag är en tjej på 11 år som bor med min lillebror hos pappa för mamma var borta ett tag och kom sen tillbaka och nu träffas vi varannan helg. Men jag skulle vilja bo hos min mamma nu men pappa säger nej och han har ensam vårdnad så nu slås dom i en rättegång. Men hur skall jag göra för att de skall lyssna på mig? Jag kommer inte att ändra mig.

- Jag vill hellre bo hos min mamma, men jag får inte för pappa. Domstolsbeslutet ska följas säger han. Men jag vill bo hos mamma. Hur ska jag göra?

- Hej! Jag undrar om ens far har rätt att säga "tyvärr, jag har fått en ny familj nu så ja vill att ni flyttar hem till er mamma" ja tycker att min far e ett svin, ursäkta uttrycket men man kan väl inte bara gå å "skrota" sina barn för att man fått en "ny" familj... eller?

- Hej!

Jag är en tjej på 11 snart 12 år och jag har de väldigt jobbigt hemma just nu! Min mamma vill att jag ska bo hemma hos henne! Men jag vill bo hos min pappa. Och hon lovade att jag skulle få flytta till min pappa när jag ville det! Och så försöker hon tvinga mig att bo hos henne, och säger att hon ska hämta mig med polisbil om jag inte kommer till henne! Sen sa hon att när jag fyller 12 så skulle jag få bestämma själv vart jag vela bo! Men nu säger hon att jag får de när jag fyller 14 i stället!

- Hej. Min mamma och pappa är skiljda och mamma har gift om sig med en som bor i Egypten. Jag och brorsan bor hos bägge både mamma och pappa. Nu säger mamma att hon skall flytta med oss till Egypten. Kan hon tvinga oss att följa med. Jag är tretton år och brorsan är sju år. Vi är svenskar.

Växelvis boende

- Kan min pappa tvinga mig att flytta hem till han?.... Jag bor hos min mamma och går i skolan där! Jag har träffat min pappa varannan helg och han har bott 40 min i från mig, men nu har han flyttat 4 mil i från mig. Han vill att jag ska bo hos honom varannan vecka då måste jag åka buss till och från skolan. Men jag vill inte det men jag vill ju fortfarande träffa min pappa men jag vill inte sitta och åka buss så länge för att komma till skolan! Och jag är orolig för att bli lämnad ensam när jag är hos min pappa! Vad kan jag göra?

Umgänge

- Hej! Jag och min bror är 14-13 år gamla. Vi brukade träffa vår pappa 4 timmar sista lördagen i varje månad med kontaktperson. Men nu har en domare bestämt i senaste förhandlingen i tingsrätten att denna skall tas bort och vi skulle träffas var fjärde lördag mellan 10:00 och 19:00, detta var i och för sig på pappas begäran. Han sa att han inte ville träffa oss om kontaktpersonen var närvarande. Domaren har alltså bestämt att denna skall tas bort utan att ta notis om familjerättens utredning, där vi sa att vi ville att kontaktpersonen skulle vara närvarande vid mötena med pappa. Vi ville också utöka umgänget ytterligare någon timme. Vi trodde att domaren skulle ta hänsyn till vår vilja, men det blev inte så. Vi vill själva bestämma när, var & hur vi vill träffa vår pappa. Är det möjligt att vi kan ändra på domarens beslut? Kan de tvinga oss att träffa vår pappa när vi inte vill det?

- Hej..

Mina föräldrar är skilda sen några månader tillbaka. Problemet är att min mormor förbjuder mig att träffa min pappa. Jag och min bror på 2 år träffar honom varannan helg och jag vill träffa eller prata med honom i telefon. Mormor hotar både mig och min mamma att göra det. Mamma tycker om pappa. Det är hela tiden mormor som bestämmer. Mamma vågar inte säga till. Vad ska jag göra. Jag kan prata med pappa men vad ska han kunna göra. En som är olycklig

- Hej, mina föräldrar e skilda och ja bor hos min mamma. Och min pappa bråkar för att ja gör de. Ha han rätt till att träffa mej eller får jag bestämma själv (jag är 12år).

- Hej Bris. Mina föräldrar skilde sig för ca: 2 år sedan. Jag gråter fortfarande om nätterna, inte för att de e skilda utan för att de vägrar att prata med varann, i alla fall pappa vill inte prata med mamma. Jag har en yngre bror o det e jättejobbigt för oss båda 2. (Jag bor hos pappa) Jag kan inte bjuda hem nån släkting som e från min mammas sida, pappa vill inte ha nåt med de att göra. Jag kan knappt säga nåt om de för han bryr sig inte, han frågar aldrig hur jag haft det hos mamma. Det skulle kännas så bra om han nån dag frågade mig om mamma, bara nån liten fråga... Jag tar studenten i år o jag vill gärna vara med båda 2 men ja kommer inte att kunna vara det, i alla fall inte i samma hus. Mitt liv e kaos, jag vet varken ut eller in... Jag vet inte vad jag ska göra längre, jag vet inte med vem jag ska prata med. Jag kan i alla fall inte prata med pappa om hur jag känner mig o hur det här bara gör mig mer deprimerad för han skulle inte lyssna, han skulle bara gå därifrån o tycka att jag e löjlig. Det är så mkt som ja vill säga men ja kan inte säga allt här... Men ja skulle verkligen uppskatta om jag fick några råd...

*- Hej! Jag är en flicka på 17 år, jag har två små systrar som är 12 och 11 år gamla. Ingen av oss vill träffa vår pappa, men han försöker hela tiden tvinga oss att träffa honom. Han påstår att mamma inte låtit oss träffa honom. Han vägrar också acceptera att vi barn, inte vill ha något umgänge med honom. Han missbrukar fortfarande droger, men han känner folk inom socialen som ändå hävdar att han är drogfri (p.g.a ett drogtest som han gjorde för en tid sedan, så fort han tagit testet, börjar han ju knarka igen, och de kan aldrig fixa en tid så snabbt att han tar testet när han är uppenbart påverkad!!). Han trakasserar oss och mamma jämmt med en massa juridiska brev, som leder till en massa utredningar. Socialen har alltid varit på hans sida och de stöttar honom i allt han gör, fastän han fortfarande knarkar. Varför måste vi plågas så här för att han vägrar acceptera det faktum att vi vägrar träffa honom. Vi vill bo hos mamma, fast han vägrar släppa saken, och han har en massa folk från *socialen* som påstår att det är viktigt för oss att vi träffar honom!! När vi absolut inte vill det!!! Han menar hela tiden att det är våran mamma som inte låter oss träffa honom. Vi orkar inte med de här trakasserierne, och att han hela tiden driver saken till länsrätt, och hovrätt och tingsrätt och allt vad det är. Vi mår inte bra av att oroa oss, men han verkar ha *socialtanterna* på sin sida. Han är dömd för misshandel (av oss barn) och fick betala skadestånd. Han hotade också mig till livet senast vi träffades. Men ändå försöker han driva*

**umgängesrättsfrågan* så långt det går. Finns det inget vi *barn* kan göra, typ få en advokat som för fram vår talan?? Egentligen är ju vi gamla nog för att veta vad vi själva vill?? Vad säger lagen? Och vad kan mamma göra för att slippa bli anklagad för såna här grejer hela tiden? Om hon mår dåligt påverkar det ju oss också. Vi vill bara slippa honom och få leva våra liv ifred, ska det va för mycket begärt i ett fritt land som Sverige?*

Våld

- Hej,

Sen jag har varit 5 år gammal tills jag blev 16 år så har min pappa slagit mej periodvis. I början trodde jag det handlade om vanlig föräldrapoffostran. Men efter att ha hört mina vänner berätta om deras barndom så tänker ja varför ja.. varför duger inte jag.. förtjänar jag det här.

När jag var liten om jag hade gjort ngt fel så gav min pappa mej örfilar o nära smällar på rumpan. Under tonåren hade det bliit värre. En händelse som jag minns så väl var att han tog tag i mina handleder o kastade in mig i garderobskanten flera ggr. Det var ca 7-8 mån sen sist men det sitter kvar djupt inne i hjärtat. Nu är jag 17år fyller 18 om 2 mån. Ibland har vi det bra o skojar om saker.. men för det mesta så säger han små nedlåtande kommentarer som ger irritation. Jag e inte rädd för honom längre. En del av mina vänner tycker jag ska polisanmäla honom men han har inte slagit mej på 1år. Jag har vittnen men hur kul känns det att polisanmäla sin pappa som man älskar o hatar. Man förstör hela familjen. Visst har ja inte varit guds bästa barn men får man slå sitt barn för det?

- Hejsan!

Jag heter Patrick och är 15 år gammal. I början var problemet min pappa. Han slog mig när jag var liten men nu vågar han inte tror jag. Men efter alla dessa år , har jag inte glömt. Jag har stort hat för min pappa och vet inte vad jag är kapabel till att göra. Men om detta fortäster kommer det att sluta illa för antingen mig eller min pappa. Vad ska ja göra?

- Hej, jag blir slagen av min pappa och vill inte bo kvar, men jag ringer inte till soc för jag har ingen garanti att de nya föräldrarna kommer att bry sig om mig och inte bara skita i mig. Finns det något sätt jag kan få garanti på att jag kommer till snälla föräldrar?

- Vad kan jag göra om jag blir slagen hemma och mina föräldrar bara fortsätter? Vem ska jag prata med?

- Vad har barn för rättigheter när det gäller uppfostran? Om man har en styvfar som slår en och är väldigt sträng?